

ЗНАННЄВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

©2018 БОНЬЯР С. М., БАБИНА О. Є., КАРПЕНКО О. О.

УДК 338.47:656.07

Боньяр С. М., Бабина О. Є., Карпенко О. О. Знаннєвий потенціал як чинник формування конкурентоздатності транспортного підприємства

Метою статті є обґрунтування важливості впливу знаннєвої складової потенційних можливостей на конкурентоздатність транспортних підприємств. Обґрунтовано функції управління знаннями на транспортному підприємстві: стимулювання, сприяння розвитку співпраці, заохочення і використання можливостей навчання, залучення і збереження людського капіталу, збільшення продуктивності, розповсюдження найкращого досвіду, збільшення рівня задоволеності клієнтів, створення конкурентної переваги. Визначено елементи знаннєвої складової потенційних можливостей транспортних підприємств: професійні знання; загальні знання; екологічні знання; потенціал контрактиції; ціннісні характеристики особистості; якості особистості; інтуїція; здатність до логічного мислення; комунікаційний потенціал; вміння та здатність навчатись; здатність до саморозвитку; здатність працювати в команді; здатність використовувати інтегровані знання; здатність до рефреймінгу. Сформовано механізм впливу знаннєвої складової потенційних можливостей на конкурентоздатність транспортного підприємства.

Ключові слова: управління знаннями, знаннєвий потенціал, елементи знаннєвої складової потенційних можливостей та механізм її впливу на конкурентоздатність транспортного підприємства.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 17.

Боньяр Світлана Михайлівна – доктор економічних наук, професор, декан факультету управління та технологій, Державний університет інфраструктури та технологій (вул. Кирилівська, 9, Київ, 04071, Україна)

E-mail: sveta_bonyar@ukr.net

Бабина Олена Євгенівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій, Державний університет інфраструктури та технологій (вул. Кирилівська, 9, Київ, 04071, Україна)

E-mail: ek_m_2013@ukr.net

Карпенко Оксана Олександрівна – доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедри управління та економіки водного транспорту, Державний університет інфраструктури та технологій (вул. Кирилівська, 9, Київ, 04071, Україна)

E-mail: karp_o_2012@ukr.net

УДК 338.47:656.07

UDC 338.47:656.07

Боньяр С. М., Бабина Е. Е., Карпенко О. А. Знаниевый потенциал как фактор формирования конкурентоспособности транспортного предприятия

Целью статьи является обоснование важности влияния знаниевой составляющей потенциальных возможностей на конкурентоспособность транспортных предприятий. Обоснованы функции управления знаниями на транспортном предприятии: стимулирование, содействие развитию сотрудничества, поощрение и использование возможностей обучения, привлечение и сохранение человеческого капитала, увеличение производительности, распространение лучшего опыта, повышение уровня удовлетворенности клиентов, создание конкурентного преимущества. Определены элементы знаниевой составляющей потенциальных возможностей транспортных предприятий: профессиональные знания; общие знания; экологические знания; потенциал контракции; ценностные характеристики личности; качества личности; интуиция; способность к логическому мышлению; коммуникационный потенциал; умение и способность учиться; способность к саморазвитию; способность работать в команде; способность использовать интегрированные знания; способность к рефреймингу. Сформирован механизм влияния знаниевой составляющей потенциальных возможностей на конкурентоспособность транспортного предприятия.

Ключевые слова: управление знаниями, знаниевый потенциал, элементы знаниевой составляющей потенциальных возможностей и механизм её влияния на конкурентоспособность транспортного предприятия.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Библ.:** 17.

Боньяр Светлана Михайловна – доктор экономических наук, профессор, декан факультета управления и технологий, Государственный университет инфраструктуры и технологий (ул. Кирилловская, 9, Киев, 04071, Украина)

E-mail: sveta_bonyar@ukr.net

Бабина Елена Евгеньевна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой бизнес-логистики и транспортных технологий, Государственный университет инфраструктуры и технологий (ул. Кирилловская, 9, Киев, 04071, Украина)

E-mail: ek_m_2013@ukr.net

Карпенко Оксана Александровна – доктор экономических наук, доцент, заведующая кафедрой управления и экономики водного транспорта, Государственный университет инфраструктуры и технологий (ул. Кирилловская, 9, Киев, 04071, Украина)

E-mail: karp_o_2012@ukr.net

Bonyar S. M., Babyna O. Ye., Karpenko O. O. The Knowledge Potential as a Factor of Formation of Competitiveness of Transport Enterprise

The article is aimed at substantiating the importance of influence of the knowledge component of potential opportunities on the competitiveness of transport enterprises. The following functions of knowledge management in the transport enterprise are substantiated: stimulation, facilitating the development of cooperation, promotion and use of learning opportunities, attraction and preservation of human capital, increase of productivity, spreading the best experience, increasing the customer satisfaction level, creating a competitive advantage. Elements of the knowledge component of potential possibilities of transport enterprises have been defined as follows: professional knowledge; general knowledge; environmental knowledge; contracting potential; value characteristics of personality; qualities of personality; intuition; ability to logical thinking; communication potential; skill and ability to learn; ability to self-development; ability to work in a team; ability to use integrated knowledge; ability to reframing. The mechanism of influence of the knowledge component of potential opportunities on the competitiveness of transport enterprise has been formed.

Keywords: knowledge management, knowledge potential, elements of knowledge component of potential possibilities and mechanism of its influence on the competitiveness of transport enterprise.

Fig.: 2. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 17.

Bonyar Svitlana M. – D. Sc. (Economics), Professor, Dean of the Faculty of Management and Technology, State University of Infrastructure and Technology (9 Kyrylivska Str., Kyiv, 04071, Ukraine)

E-mail: sveta_bonyar@ukr.net

Babyna Olena Ye. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Business Logistics and Transport Technologies, State University of Infrastructure and Technology (9 Kyrylivska Str., Kyiv, 04071, Ukraine)

E-mail: ek_m_2013@ukr.net

Karpenko Oksana O. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Management and Economics of Water Transport, State University of Infrastructure and Technology (9 Kyrylivska Str., Kyiv, 04071, Ukraine)

E-mail: karp_o_2012@ukr.net

Конкурентоздатність підприємства передбачає його можливість зберігати або розширювати конкурентні позиції на ринку та впливати на ринкову ситуацію через пропозицію якісних послуг чи продукції, задовольняючи специфічні вимоги споживачів і забезпечуючи ефективність свого функціонування. Особливості сучасних економічних відносин зумовили необхідність пошуку підприємствами інструментів активізації розвитку, які забезпечують їм високий рівень конкурентоздатності [1].

Для прийняття адекватних рішень щодо діяльності підприємства в умовах гострої конкурентної боротьби важливо забезпечити постійне зростання та активне використання обсягу знань, яким володіє організація. Система управління знаннями – це всеохоплююча стратегія підприємства, мета якої полягає у виявленні і використанні всієї наявної інформації, досвіду та кваліфікації співробітників для того, щоб підвищити якість обслуговування клієнтів і скоротити час реакції на мінливі ринкові умови. Це сприятиме формуванню середовища сприйняття знань та використання інновацій вітчизняними підприємствами і налагодженню їх плідної співпраці з партнерами як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках [2].

Наявні трансформаційні процеси відчутно впливають на систему менеджменту підприємств, тому для забезпечення стабільного функціонування підприємств на довгострокову перспективу необхідні теоретичні узагальнення, нові комплексні підходи та наукове обґрунтування формування конкурентоздатності підприємств на основі реалізації знанневого потенціалу. Сукупність відзначених обставин зумовлює актуальність теми статті.

Своє бачення та переконливі пропозиції щодо окремих аспектів формування стратегій підвищення конкурентоздатності підприємств у різний час висловлювали багато вчених економічної науки. Зокрема слід назвати таких, як Т. М. Халімон [1], В. Ц. Міхалевський, В. В. Міхалевська-Жмуцька [2], М. В. Чорна [9], К. В. Тимошенко [15] та інших. Розробкою теоретичних засад управління знаннями в організації займалися такі дослідники, як Ф. Махлуп [3], В. Л. Макаров [5], Б. Карлсон, Р. Станкевич [6], В. Р. Буковіц, Р. Л. Уільямс [7], Г. Пробст [8], К. В. Андросюк [11], Е. В. Попов [13], Ю. О. Юченко [14], М. Ю. Григорак [17] та інші.

Однак, відаючи належне попереднім розробкам, слід зазначити, що в Україні в даний час фактично відсутня наукова дискусія щодо проблем формування та реалізації знанневого потенціалу з метою підвищення конкурентоздатності транспортних підприємств.

Метою статті є обґрунтування важливості впливу знанневої складової потенційних можливостей на конкурентоздатність транспортних підприємств.

З кінця 90-х років ХХ століття широкого поширення в західній і вітчизняній науці отримав термін

«економіка знань», або «економіка, заснована на знаннях» (у прямому перекладі з англійської *knowledge-based economy*), введений у науковий обіг австро-американським науковцем Фріцем Махлупом в 1962 р. Цей новий тип економіки суттєво відрізняється від аграрного та індустріального. Природно-матеріальні ресурси продовжують виступати основою для створення економічних благ, але зростання і розвиток всієї господарської системи забезпечуються відтепер вже не стільки зовнішніми, скільки внутрішніми, нематеріальними факторами. Найважливішими з цих факторів є знання і людський капітал [3].

Необхідність становлення та розвитку економіки знань визнано багатьма країнами світу. Європейською Комісією розроблено стратегію «Європа 2020», у якій розвиток економіки знань визначено найголовнішим пріоритетом [4].

Знання в умовах сучасної економіки відіграють вирішальну роль. Створення, розповсюдження та використання знань забезпечують конкурентні переваги підприємствам [5].

Існує безліч трактувань поняття «знання». Автори цього дослідження погоджуються з думкою про те, що знання являють собою основні закономірності предметної області, що дозволяють людині вирішувати конкретні виробничі, наукові та інші завдання, а також виробляти стратегії прийняття рішень у цій області [6].

Розроблення системи управління знаннями на підприємстві вважається в сучасних умовах одним із найважливіших завдань стратегічного управління, вирішення якого дозволить збільшити прибутковість і забезпечити довгострокове успішне функціонування на ринку. Визначення поняття «управління знаннями», запропоновані рядом дослідників, наведено в *табл. 1*.

Ефективне управління знаннями створює базис для безперервного організаційного навчання та інтенсивного розвитку, створення стійких конкурентних переваг, формування зворотного зв'язку і проактивного стратегічного позиціонування [14].

Радикальні зміни, які відбуваються сьогодні у світовій та українській економіці, зумовлюють посилення конкуренції між суб'єктами господарської діяльності в прагненні забезпечення стійких позицій на ринку та високого рівня конкурентоздатності. Особливе значення при цьому набуває інтелектуальний капітал, який стає головним ресурсом підвищення конкурентоздатності та вирішальним чинником збільшення ринкової вартості сучасного підприємства.

Досвід країн Європи показав, що управління організацією, яке ґрунтується на засадах інтелектуалізації своєї діяльності, дає змогу значно підвищити ринкову конкурентну позицію, стійкість до змін у навколишньому середовищі, збільшення інноваційного потенціалу та підвищення продуктивності функціонування підприємства.

Визначення поняття «управління знаннями»

Визначення	Автор/Джерело
Управління знаннями є процесом, за допомогою якого організація накопичує багатство, спираючись на свої інтелектуальні чи засновані на знаннях організаційні активи	В. Буковіц, Р. Уільямс [7]
Управління знаннями – процес поліпшення можливостей підприємства на всіх рівнях за рахунок ефективного використання ресурсу знань	Г. Пробст [8]
Управління знаннями – це чітко окреслене та систематичне управління важливими для організації знаннями і пов'язаними з ними процесами управління, збирання, організації, дифузії, застосування й експлуатації з метою досягнення цілей організації	Д. Скірме [9]
Управління знаннями – це бізнес-процес, який охоплює управління і використання інтелектуальних активів підприємства, об'єднуючи функції створення, виявлення, організації, доступу і використання інформаційних активів, у тому числі неявного знання людей	Gartner Group [10]
Управління знаннями – це систематичний процес ідентифікації, використання і передачі інформації, знань, які працівники можуть створювати, вдосконалювати та застосовувати	Т. Стюарт [11]
Управління знаннями може бути визначене як підхід до збільшення або створення цінності шляхом активнішої підтримки досвіду, пов'язаного з ноу-хау та знанням, що і як робити, які існують однаковою мірою як у межах організації, так і поза нею	Р. Руглес [12]
Процес управління знаннями комбінує наступні функції роботи зі знаннями: створення знань; виявлення (документування) знань; організація знань; доступ до знань; використання знань	Е. Попов [13]

Джерело: складено за: [7–13].

З агострення потреби у висококваліфікованих працівниках обумовлює усвідомлення нової сутності освіти як основної галузі формування інтелектуального капіталу, завдання якої полягає в підготовці висококваліфікованих фахівців і налагодженні процесу поновлення їх знань протягом усього життя, акумуляції знань і постійному зростанні їх обсягу, тобто формуванні потужного знанневого потенціалу як складової інтелектуального капіталу для забезпечення його якості. Знанневий потенціал – це обсяг знань людини (працівника) та здатність генерувати нові продуктивні знання на основі інформації, утворюючи власний знанневий фонд для подальшого використання, зокрема у практичній діяльності (прийняття рішень, матеріальне виробництво, інноваційні пропозиції тощо) [15].

За даними Gartner Group, система управління знаннями здатна збільшити продуктивність організації, як мінімум, на 20% [10]. На жаль, менеджмент вітчизняних транспортних підприємств має занадто загальне уявлення про саму концепцію управління знаннями.

Управління знаннями має на меті формування знанневої складової потенційних можливостей підприємства. Від достатності, інноваційності та структури знанневого потенціалу залежить рівень фінансових результатів та конкурентоздатність підприємства. Саме на транспорті вплив знань на формування конкурентних переваг і конкурентоздатність підприємства є визначальним. Так, специфіка роботи осно-

вних виконавців послуг – водіїв, машиністів, пілотів, диспетчерів, експедиторів – у процесі перевезень, логістики передбачає просторову відокремленість від менеджменту підприємства, у результаті чого іноді виникає необхідність миттєвого прийняття ними власних оперативних рішень на свій розсуд і під свою відповідальність.

Обґрунтовано, що на транспортному підприємстві функції управління знаннями полягають у:

1) стимулюванні професійного та особистісного розвитку працівників шляхом побудови електронних і соціальних мереж, забезпеченні доступу до різноманітних інноваційних ідей;

2) забезпеченні плідної співпраці, збагаченні процесу обміну знаннями між людьми, заохоченні вільного просування ідей;

3) сприянні прискоренню процесу навчання, створенні можливості для індивідів і груп людей застосовувати отримані знання на практиці;

4) залученні та збереженні людського капіталу шляхом підкреслення цінності знань кожного працівника і винагородження його за підвищення рівня освіти і знань, фіксації та ефективному використанні компетенції співробітників, що сприяє кар'єрному зростанню;

5) раціоналізації виробничо-господарських операцій, сприянні скороченню витрат, зменшенні ризиків діяльності, підвищенні ефективності навчання шляхом усунення непотрібних або надмірних процесів;

6) розповсюдженні найкращого досвіду з практики у своїй організації; забезпеченні основи для широкого використання знань і впровадження інновацій; допомозі новим працівникам швидко адаптуватися до організаційної культури організації;

7) покращенні обслуговування клієнтів шляхом раціоналізації використання часу; фокусуванні уваги на обізнаності щодо потреб клієнта; поліпшенні результатів, отриманих клієнтами, при використанні послуг, що надаються транспортним підприємством;

8) досягненні найвищої якості знань у вигляді бізнес-пропозицій, продукту чи послуги; спрямуванні колективного інтелекту організації на потреби клієнтів при досягненні цілей підприємства.

За результатами досліджень авторів було визначено елементи знанневої складової потенційних можливостей транспортних підприємств (рис. 1).

Вплив знанневої складової потенційних можливостей на конкурентоздатність транспортного підприємства показано на рис. 2.

Сьогодні значення знанневого потенціалу на транспортних підприємствах зростає, що є наслідком збільшення інтелектуалізації праці, ролі конкретного виконавця, розвитку сучасних технологій тощо.

В умовах економіки знань усі сфери матеріального й нематеріального виробництва, виробничі та соціальні відносини розвиваються на основі динамічного прирощення й оновлення знань, тому основна увага має приділятися формуванню та реалізації знанневого потенціалу [17, с. 22].

ВИСНОВКИ

Процеси глобалізації та інтелектуалізації суспільства під впливом фінансової кризи вивели кон-

курентну боротьбу між підприємствами на інший якісний рівень. Підприємства сьогодні мають володіти унікальними конкурентними перевагами, щоб відповідати новим вимогам, які висуваються ринком. Формування та реалізація знанневого потенціалу може стати тією унікальною перевагою, що дозволить підвищити конкурентоздатність суб'єктів господарювання та національної економіки в цілому.

Таким чином, упровадження системи управління знаннями на транспортних підприємствах є одним із основних чинників формування їхньої конкурентоздатності, збереження позицій на ринку та підвищення прибутковості функціонування.

Подальші дослідження будуть спрямовані на виявлення повного переліку чинників формування конкурентоздатності транспортного підприємства. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Халімон Т. М. Стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 10 (2). С. 117–120.

2. Міхалевський В. Ц., Міхалевська-Жмуцька В. В. Загальні завдання систем управління знаннями в організації // *Актуальні проблеми підготовки спеціалістів ІКТ (АППСІКТ-2013): зб. наук. пр. (м. Хмельницький, 15–19 трав. 2013 р.)*. Суми: СДУ, 2013. Ч. 2. С. 9–15

3. Machlup, F. *The Production and Distribution of Knowledge in the United States*. Princeton: Princeton University Press, 1962. 418 p.

4. Europe 2020 strategy. URL: https://ec.europa.eu/info/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en

Рис. 1. Елементи знанневої складової потенційних можливостей транспортних підприємств

Джерело: авторська розробка.

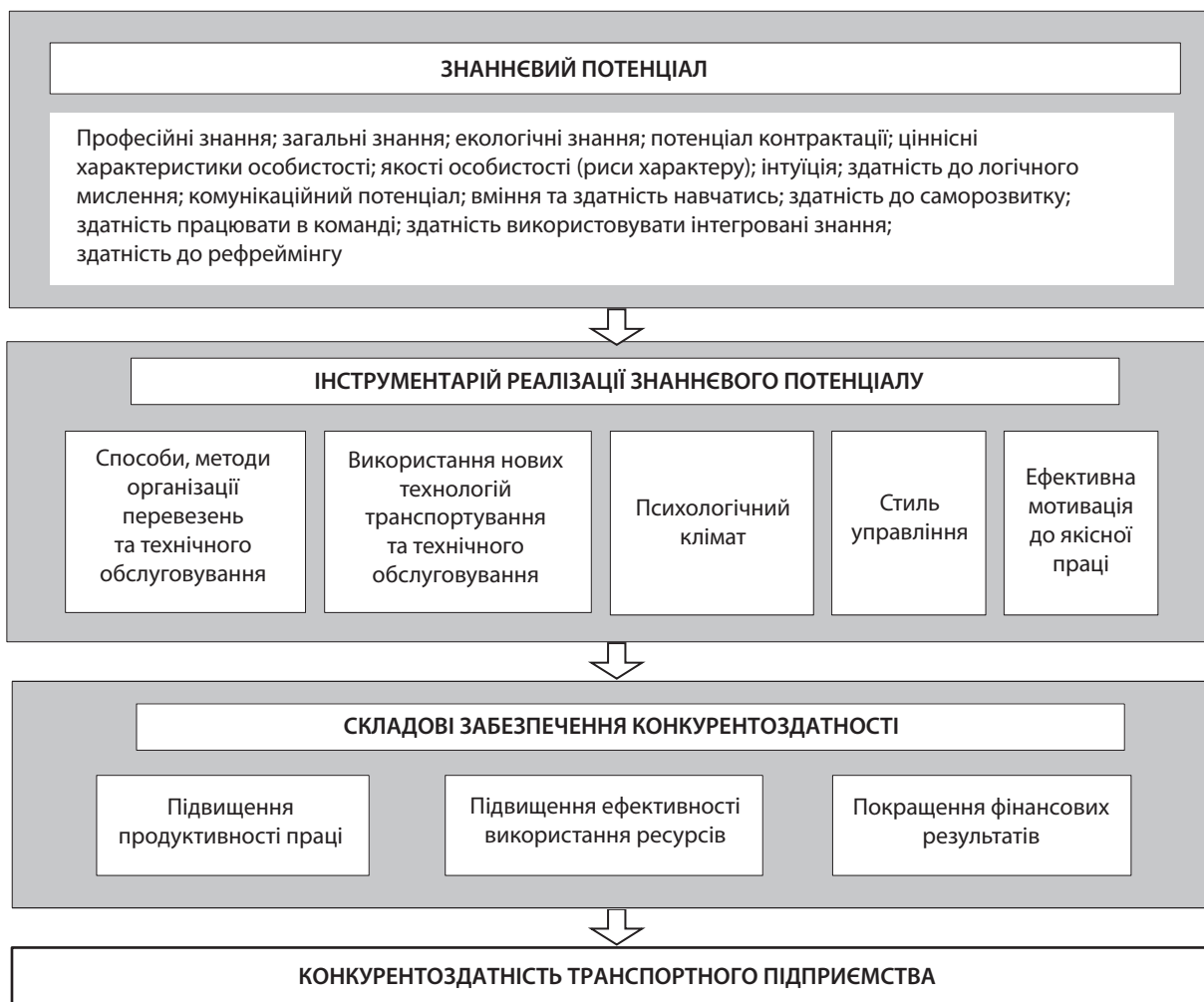

Рис. 2. Механізм впливу знаннєвої складової потенційних можливостей на конкурентоздатність транспортного підприємства [16]

5. Макаров В. Л., Клейнер Г. Б. Микроекономіка знаний. М.: Економіка, 2007. 208 с.

6. Carlsson, B., Stankiewicz, R. Onthenature, Function and Composition of Technological Systems. *Journal of Evolutionary Economics*. 1991. Vol. 1, No. 2. P. 93–118.

7. Bukowitz, W. R., Williams, R. L. The Knowledge Management Field Book. London, Financial Times Prentice Hall, 1999. 384 p.

8. Probst, G. J. B., Raub, S., Romhardt, K. Managing Knowledge: Building Blocks for Success. Wiley, 1999. 368 p.

9. Чорна М. В. Нова парадигма управління підприємствами. URL: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58718.doc.htm

10. Gartner IT Glossary. URL: www.gartner.com/itglossary/km-knowledge-management

11. Андросюк К. В. Многогранное понятие «экономики знаний». *Креативная Экономика*. 2007. Том 1. № 3. С. 92–96.

12. Ruggles, R. The State of Notion: Knowledge Management in Practice. *California Management Review*. 1988. Spring, Vol. 40, No. 3.

13. Попов Э. В. Корпоративные системы управления знаниями. *Новости искусственного интеллекта*. 2001. № 1. С. 14–25.

14. Юченко Ю. О. Система управління інтелектуальним капіталом підприємства. Стратегія розвитку України. *Економіка, соціологія, право*. 2011. Том 2. № 4. С. 268–275.

15. Тимошенко К. В. Сучасні тенденції формування людського капіталу як чинника забезпечення конкурентоспроможності туристичних підприємств // Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика» (м. Харків, 24–25 березня 2016 р.). URL: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12430/1/Tymoshenko.pdf>

16. Бабина О. Є. Методолого-практичні основи формування та реалізації потенціалу транспортних підприємств: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Київ, 2017. 495 с.

17. Григорак М. Ю. Теоретичні положення інтелектуально зорієнтованої логістики. *Бізнес Інформ*. 2015. № 2. С. 20–29.

REFERENCES

Androsyuk, K. V. "Mnogogrannoye ponyatiye «ekonomiki znaniy»" [The multifaceted concept of the "knowledge economy"]. *Kreativnaya Ekonomika*. Vol. 1, no. 3 (2007): 92–96.

Babyna, O. Ye. "Metodoloho-praktychni osnovy formuvannya ta realizatsii potentsialu transportnykh pidpriemstv" [Methodological and practical bases of formation and realization of potential of transport enterprises]: *dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.04*, 2017.

Bukowitz, W. R., and Williams, R. L. *The Knowledge Management Field Book*. London: Financial Times Prentice Hall, 1999.

Carlsson, B., and Stankiewicz, R. "Onthenature, Function and Composition of Technological Systems". *Journal of Evolutionary Economics*. Vol. 1, no. 2 (1991): 93-118.

Chorna, M. V. "Nova paradyhma upravlinnia pidpriemstvamy" [New enterprise management paradigm]. http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58718.doc.htm

"Europe 2020 strategy". https://ec.europa.eu/info/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en

"Gartner IT Glossary". www.gartner.com/itglossary/knowledge-management

Hryhorak, M. Yu. "Teoretychni polozhennia intelektualno zorientovanoi lohistyky" [Theoretical positions of intelligently oriented logistics]. *Biznes Inform*, no. 2 (2015): 20-29.

Khalimon, T. M. "Strategii pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva" [Strategies for increasing the competitiveness of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Ser.: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, no. 10 (2) (2016): 117-120.

Machlup, F. *The Production and Distribution of Knowledge in the United States*. Princeton: Princeton University Press, 1962.

Makarov, V. L., and Kleyner, G. B. *Mikroekonomika znaniy* [Microeconomics of knowledge]. Moscow: Ekonomika, 2007.

Mikhalevskyi, V. Ts., and Mikhalevska-Zhmutska, V. V. "Zahalni zavdannia system upravlinnia znanniamy v orhanizatsii" [General tasks of knowledge management systems in the organization]. In *Aktualni problemy pidhotovky spetsialistiv IKT* (APPSIKT-2013), part 2, 9-15. Sumy: SDU, 2013.

Popov, E. V. "Korporativnyye sistemy upravleniya znaniyami" [Corporate knowledge management systems]. *Novosti iskusstvennogo intellekta*, no. 1 (2001): 14-25.

Probst, G. J. B., Raub, S., and Romhardt, K. *Managing Knowledge: Building Blocks for Success*. Wiley, 1999.

Ruggles, R. "The State of Notion: Knowledge Management in Practice". *California Management Review*. Vol. 40, no. 3 (1988).

Tymoshenko, K. B. "Suchasni tendentsii formuvannia ljudskoho kapitalu yak chynnyka zabezpechennia konkurentospromozhnosti turystychnykh pidpriemstv" [Modern tendencies of formation of human capital as a factor of competitiveness of tourist enterprises]. *Suchasni problemy upravlinnia pidpriemstvamy: teoriia ta praktyka*. <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12430/1/Tymoshenko.pdf>

Yuchenko, Yu. O. "Systema upravlinnia intelektualnym kapitalom pidpriemstva. Strategiiia rozvytku Ukrainy" [System of management of intellectual capital of the enterprise. Strategy of development of Ukraine]. *Ekonomika, sotsiologhiia, pravo*. Vol. 2, no. 4 (2011): 268-275.